

Statistiske Résumés. III. Landbruget.

5.

Kreaturer.

I Danmark taltes ved den sidste Kreaturtælling (d. 15. Juli 1881):

	paa Øerne	i Jylland	tilsammen
Heste (og Føl)	180,326	167,235	347,561
Æsler	229	53	282
Hornkvæg (og Kalve)	586,497	883,581	1,470,078
Faar (og Lam)	459,548	1,089,065	1,548,613
Geder	4,609	4,722	9,331
Svin (og Grise)	285,317	242,100	527,417

Man kan nu sammenligne denne Kreaturstyrke med tidligere Tiders. Man kan se den i Forhold til Befolkningens og i Forhold til Arealets Størrelse, i det hele Land og i de enkelte Landsdele. Man kan betragte den i Forhold til Arealets Beskaffenhed. Man kan forsøge at sammenligne den med Kreaturstyrken i andre Lande. Man kan, kort sagt, gjøre den til Gjenstand for en Række forskellige Sammenligninger.

For Sammenligningernes Skyld samler man ofte de forskjellige Kreaturer under Fællesudtrykket »den samlede Kreaturstyrke«, der beregnes efter den Maalestok, at 1 Stk. Hornkvæg sættes som Enhed og 1 Hest = $1\frac{1}{2}$, 1 Æsel = $\frac{1}{2}$, 1 Faar = $\frac{1}{10}$, 1 Ged = $\frac{1}{10}$ (i andre Lande oftest = $\frac{1}{12}$) og 1 Svin = $\frac{1}{4}$.

Bruges denne Beregningsmaade, var den samlede Kreaturstyrke i Danmark ved vor første Kreaturtælling, i 1838, $1,6$ Millioner, hvorefter den voxede, Tælling for Tælling, indtil den ved den sidste naaede $2,3$ Millioner. Men ogsaa Befolkningen er jo voxet, og ses Kreaturstyrkens Væxt i Forhold til Befolkningens Væxt, vil det ses, at hin ikke altid ganske har holdt Skridt med

Statistiske Résumés. III. Landbruget.

5.

Kreaturer.

I Danmark taltes ved den sidste Kreaturtælling (d. 15. Juli 1881):

	paa Øerne	i Jylland	tilsammen
Heste (og Føl)	180,326	167,235	347,561
Æsler	229	53	282
Hornkvæg (og Kalve)	586,497	883,581	1,470,078
Faar (og Lam)	459,548	1,089,065	1,548,613
Geder	4,609	4,722	9,331
Svin (og Grise)	285,317	242,100	527,417

Man kan nu sammenligne denne Kreaturstyrke med tidligere Tiders. Man kan se den i Forhold til Befolkningens og i Forhold til Arealets Størrelse, i det hele Land og i de enkelte Landsdele. Man kan betragte den i Forhold til Arealets Beskaffenhed. Man kan forsøge at sammenligne den med Kreaturstyrken i andre Lande. Man kan, kort sagt, gjøre den til Gjenstand for en Række forskellige Sammenligninger.

For Sammenligningernes Skyld samler man ofte de forskjellige Kreaturer under Fællesudtrykket »den samlede Kreaturstyrke«, der beregnes efter den Maalestok, at 1 Stk. Hornkvæg sættes som Enhed og 1 Hest = $1\frac{1}{2}$, 1 Æsel = $\frac{1}{2}$, 1 Faar = $\frac{1}{10}$, 1 Ged = $\frac{1}{10}$ (i andre Lande oftest = $\frac{1}{12}$) og 1 Svin = $\frac{1}{4}$.

Bruges denne Beregningsmaade, var den samlede Kreaturstyrke i Danmark ved vor første Kreaturtælling, i 1838, $1,6$ Millioner, hvorefter den voxede, Tælling for Tælling, indtil den ved den sidste naaede $2,3$ Millioner. Men ogsaa Befolkningen er jo voxet, og ses Kreaturstyrkens Væxt i Forhold til Befolkningens Væxt, vil det ses, at hin ikke altid ganske har holdt Skridt med

denne. — Imidlertid har en Betragtning af »den samlede Kreaturstyrke« i Forhold til Befolkningen til forskellige Tider af flere Grunde kun en meget betinget Interesse. — For det første er det saa sin egen Sag at ville samle de forskellige Kreaturer under et Fællesudtryk. Til Nød kan det vel gaa for Hornkvægets, Faarenes (samt Gedernes) og Svinenes Vedkommende, da alle disse Dyr have det tilfælles at være væsenligst kjødproducerende Dyr, omend det ene tillige er mælk-, det andet uld- og det tredje fedtproducerende. Men Hestene spille en ganske anden Rolle i Landhusholdningen, og lade sig ikke godt indrubricere sammen med de andre Dyr. — For det andet betyder den »Depecoration«, hvorefter der tales i Evropa, ikke meget, — naar Dyrenes Kvalitet og Værdi er taget til efter et langt stærkere Forhold, end deres Tal er taget af. Efter Opgivelse hos Neumann-Spallart fandtes der i Evropa (med Undtagelse af Tyrkiet, Grækenland, Rumænien, Serbien og et Par ganske smaa Stater) i 1832, 1857, 1869 og i den nyeste Tid henholdsvis 328, 355, 331 og 302 Stk. Hornkvæg pr. 1000 Indbyggere. Og af Faar i de nævnte Aar resp. 764, 724, 700 og 568. Samt af Svin 197, 156, 152 og 140 pr. 1000 Indbyggere. Men, for at nævne et Exempel: det franske Agerbrugsministerium oplyser, at Dyrene i Vægt og Beskaffenhed i den Grad ere gaaede frem, at uagtet Tallet paa Oxer og Køer nu er mindre end i 1857, og Tallet paa Faar endog betydeligt mindre, maa Frankrigs aarlige Kjødproduktion dog nu antages at være 50 pCt. større end i nævnte Aar. Særligt Faarenes Tal er, som nævnt, gaaet nedad: i 1857 taltes i Frankrig 34 Millioner Faar; i 1879 kun 23 Millioner — dog spise Fransk-mændene nu snarere mere Faarekjød end tidligere (og det større Konsum dækkes kun i meget ringe Grad ved en Overskuds-Indførsel af Faar). og Forklaringen er da, som Ministeren Tirard fremhævede i det franske Parlament, denne: Faareavlen er slaet om; tidligere mere Uldproduktion, nu mere Kjødproduktion; i Uldperioden lod man Faarene blive 3—4 Aar gammelt, nu slagtes de i en Alder af knap 2 Aar; Hjøderne fornyes hurtigere, og producere, uagtet Stykketallet er gaaet ned, mere Kjød. Lignende Forhold, der vanskeliggjøre Sammenligninger mellem de forskellige Tidens Tal, i mange andre Lande. For at nævne endnu et

Exempel fra vore egne Forhold: i 1838 taltes i Danmark 235,000 Svin og Grise; i 1881 527,000. Tilvæksten er særdeles stor, det lader sig ganske vist ikke benægte; men ej heller tør det skjules, at man nu slagter Svinene i en langt yngre Alder; man fornyer Hjorderne langt hurtigere, hvilket finder sit Udtryk deri, at de i 1837 fødte Grise kun opgaves at udgjøre et Tal af 165,000 Stkr., medens der i 1880 fødtes 728,000 Grise. Svinebedriften har altsaa nu en ganske anden Karakter end dengang. — For det tredje kunne Forholdene i de enkelte Landsdele stille sig saa forskjelligt, at det samlede Tal for hele Landet giver et utydeligt Billede af de foregaaende Bevægelser. Det kan saaledes anføres, at i 1838 var »den samlede Kreaturstyrke« i Jylland 0,78 Mill. og paa Øerne netop det samme Tal; men i Jylland, hvor Agerbrugets Fremskridt forholdsvis maatte være større, voxede de 0,78 Mill. op til 1,30 Mill. i 1881, medens de paa Øerne kun voxede op til 0,97 Mill., saa at Øerne, der i 1838 havde haft 50 pCt. af hele Landets samlede Kreaturstyrke, i 1881 knap fik 43 pCt. deraf. Ogsaa i et saa kort Tidsrum som de fem Aar mellem den næstsidste Kreaturtælling, i 1876. og den sidste, i 1881, ses meget betydelige Forskjelligheder mellem Bevægelserne paa Øerne og dem i Jylland: paa Øerne tog Hesteholdet af med 3,3 pCt., i Jylland tog det til med 0,9 pCt.; paa Øerne tog Hornkvægbestanden til med 5,9 pCt., i Jylland næsten dobbelt saa stærkt, nemlig 11,2 pCt.; paa Øerne tog Faareholdet af med 14,3 pCt., i Jylland dog kun med 8 pCt.; omvendt var der paa Øerne en Forøgelse af Svineholdet med 10,9 pCt., i Jylland derimod en lille Tilbagegang paa 1,7 pCt. Hovedresultatet bliver derfor, at medens den »samlede Kreaturstyrke« paa Øerne i de fem Aar voxede betydeligt svagere end Befolkningen, nemlig kun med 2,4 pCt., steg Kreaturstyrken i Jylland næsten tre Gange saa stærkt, nemlig med 6,6 pCt. I det foregaaende Femaar. 1871—76 (hvor Kreaturstyrkens Tilvæxt i hele Landet havde været betydelig, nemlig 8,3 pCt., mod kun 4,8 pCt. i 1876—81), havde den jyske Kreaturstyrke ligeledes haft en 2 à 3 Gange større Tilvæxt end Øerne: paa Øerne nemlig en Tilvæxt i 1871—76 af 4,9 pCt., i Jylland derimod af 11 pCt. Og i det hele 43-aarige Tidsrum, 1838—81, under Et var Forholdene saaledes: Hesteholdet tog lidt af paa

Øerne og noget til i Jylland; Hornkvægbestanden tog overalt stærkt til, men paa Øerne dog ikke nær saa stærkt som i Jylland, hvor den paa det Allernærmeste fordobledes; Faareholdet tog ikke ubetydeligt af paa Øerne, men gik i Jylland en lille Kjende fremad; Svineholdet voxede paa Øerne stærkt, men dog ikke til det Dobbelte, i Jylland derimod til betydeligt over det Tre-dobbelte. Over Jyllands og Øernes meget forskellige landøkonomiske Udvikling kaste disse Forhold noget Lys.

Hornkvæg. Fordeles det ovenfor anførte Antal af Stkr. Hornkvæg mellem Befolkningen, viser der sig, at der pr. 100 Mennesker i Danmark fandtes 74 Stkr. Hornkvæg; men i det tyndt befolkede Jylland var Forholdstallet langt højere (nemlig 100 Stkr. Hornkvæg pr. 100 Mennesker), og kun ét af de jyske Amter, nemlig Aarhus Amt — det tættest befolkede — stod lidt under Gjennemsnitstallet for hele Landet; de tyndest befolkede derimod meget betydeligt over. Omvendt havde Øerne i Forhold til Arealets Størrelse en noget større Hornkvægbestand end Jylland. I Forhold til Hartkornstilliggendet stod atter Jylland højere end Øerne. I Sammenligning med andre Lande er den danske Hornkvægbestand overordenlig stor, naar Befolkningen benyttes som Maalestok, medens Sammenligningen ikke falder fuldt saa gunstig ud, naar Arealet benyttes som Maalestok. Men naturligvis er den Brøk, som Hornkvæget i Danmark udgjør af Hornkvæget i hele Evropa kun særdeles lav. I hele Evropa kan nemlig Tallet paa Hornkvæg sættes til 100 Millioner Stkr., hvoraf i

Rusland	24 Mill. Stkr.	Hornkvæg
Tyskland	16 —	—
Østrig-Ungarn	14 —	—
Frankrig	12 —	—
Storbr. og Irland	10 —	—

Endvidere i Sverig $2\frac{1}{4}$ og i Norge 1 Million. Blandt Staterne udenfor Evropa anføre vi, at der taltes i

Amerikas Forenede Stater	43 Mill. Stkr.	Hornkvæg
La Plata Staterne	22 —	—
Avstralien	8 —	—

Faar. Medens der gjennemsnitlig i hele Danmark findes 78 Faar pr. 100 Mennesker, er Forholdstallet i Jylland 124 Faar pr. 100 Mennesker, idet kun Aarhus- og Vejle Amter have et Forholdstal, der er lavere end det gjennemsnitlige, alle de andre jyske Amter der-

imod Forholdstal, der staa langt over det gennemsnitlige for hele Landet. Til Gjengjæld staa Øamterne kun med et ringe Faarehold. En endnu mindre Brøk udgjør de danske Faar af samtlige evropæiske end den, det danske Hornkvæg udgjør af det evropæiske. Der findes nemlig af Faar i Evropa omtrent 180 Millioner, deraf i

Rusland	48	Mill. Faar
Storbr. og Irland	27	—
Frankrig	23	—
Tyskland	19	—
Spanien	17	—
Østrig-Ungarn	14	—

Endvidere: Norge noget over $1\frac{1}{2}$, og Sverig $1\frac{1}{3}$ Mill.

Blandt disse Lande er der ganske vist to (Rusland og Spanien), hvor Faareholdet nu maa antages at være større end tidligere; men ellers se vi, ligesom i Danmark, en Nedgang i Faareholdet. I Jylland er ganske vist Faareholdet nu en Ubetydelighed større end i 1838, og omtrent saa stort som i 1861; men ogsaa i Jylland er det aftaget siden 1871; — paa Øerne taltes i 1838 650,000 Faar og Lam, i 1861 og 1871 paa det Nærmeste det samme Tal, men i 1881 kun 460,000; — i Danmark som Helhed er det nu mindre end i 1871, 1861 og 1838. — Det for Norge ovenfor anførte Tal (der refererer sig til d. 31. Decbr. 1875) er lidt mindre end Tallet for 1865. Det svenske Faarehold (det ovenanførte Tal gjælder 1881) er, i alt Fald i den sidste halve Snes Aar stadigt blevet mindre. Det tyske Tal (af 10. Jan. 1883) er næsten 6 Millioner mindre end Faaretallet af 10. Jan. 1873. Det franske Tal formindskedes, som ovenfor anført, i tyve Aar med omtrent 10 Millioner, o: med omtrent en Tredjedel. Det østrig-ungarske Tal (af 1880) — hvoraf de to Tredjedele falde paa Ungarn — var for en Snes Aar siden rigelig 3 Millioner større. I Storbritannien og Irland taltes for omtrent 50 Aar siden 44 Millioner, for omtrent tredive Aar siden 35 Millioner, i 1883 derimod kun 27 Millioner Faar.

Udenfor Evropa ser det anderledes ud. Der taltes i

La Plata Staterne (1882)	93	Mill. Faar
Avstralien (1882)	76	—
De Forenede Stater (1883)	51	—
Kapstaten (1875)	11	—
Algier (1879)	9	—

Faareholdet i disse ikke-evropæiske Stater staar altsaa langt forud for det evropæiske: medens der i Evropa pr. 100 Mskr. knap tælles 60 Faar, tælles der i de Forenede Stater 70, i Algier henved 300, i Avstralien 2700, i la Plata Staterne 3000. Og medens Faareholdet i Evropa er i stærk Aftagen, voxer det udenfor saaledes, at Avstraliens Faarehold voxede fra 51 Millioner i 1870 til 76 Millioner i 1882, og de Forenede Staters fra 45 Millioner i 1881 til 51 Millioner i 1883.

Men ikke blot har, som disse Tal udvise, Faareholdet i Europas tætbefolkede Lande trukket sig tilbage, og er i Stedet derfor trængt frem i tyndt befolkede Lande, i Avstraliens, Sydamerikas og Sydafrikas tyndt-befolkede Egne med de store, udstrakte Græsgange; men de evropæiske Faar have tillige stedse mere forandret Karakter, ere blevne mere Kjød-, mindre Uldfaar. Denne Udvikling har da, i Forbindelse med Kommunikationsmidlernes Udvikling, ført til, at Evropa fra Avstralien, la Plata Staterne og Kapstaten (samt enkelte andre ikke-evropæiske Produktionssteder) har indført omtrent 700 Millioner Pund Uld, — d. v. s. omtrent ligesaa meget, som der nu kan antages at blive produceret i hele Evropa, hvor nu kun Rusland producerer større Mængder til Udførsel.

Geder. Som de ovenanførte Tal udvise, er Gedeholdet yderst ringe i Danmark. At det i Fremtiden vil tage til, er vel ikke usandsynligt, bl. A. fordi Danmark ogsaa i Landbrugsforhold i høj Grad følger sit sydlige Nabolands Exempel. De $2\frac{1}{2}$ Mill. Geder, der i 1883 taltes i det tyske Rige, betegne en overordenlig betydelig Tilvæxt i Sammenligning med tidligere. Ogsaa i Norge talte man ved sidste Tælling (i 1875 — 320,000) flere Geder end ved den foregaaende. I Sverig findes omtrent 100,000. I hele Evropa henved 20 Millioner.

Svin. Pr. 100 Mskr. taltes i Danmark i 1881 26 Svin, — i de sjællandske Amter adskilligt over dette Gjennemsnitstal. I de seneste Aar have Bevægelserne i Svinenes Tal været mindre, tidligere derimod ganske betydelige. I hele Evropa regner man omtrent 43 Millioner Svin. deraf i

Rusland	10	Mill. Svin.
Tyskland	9	—
Østrig-Ungarn	7	—
Frankrig	6	—
Storbritannien og Irland	4	—

Endvidere: i Sverig 400,000, i Norge 100,000.

Ogsaa disse Tal vise, at der i Danmark findes langt flere Svin pr. 100 Mskr., end i adskillige evropæiske Stater, ja blandt dem er der maaske endog kun en eneste (Serbien), hvor der i Forhold til Befolkningens Størrelse findes flere Svin end i Danmark. Derimod er Svineholdet langt større i de Forenede Stater, hvor der nemlig (i 1883) findes 44 Mill. Svin, altsaa noget mere end i hele Evropa. Ellers er Svineholdet udenfor Evropa i Almindelighed ikke meget stort. I de Forenede Stater er det derimod taget meget stærkt til i den sidste halve Snes Aar.

Heste. Deraf findes i Danmark pr. 100 Mskr. 17 Stkr. Blandt evropæiske Lande er der kun ét, Rusland, der har et højere Forholdstal (pr. 100 Mskr. 23 Heste); de andre have forholdsvis færre, tildels meget færre Heste end Danmark. Blandt Staterne udenfor Evropa have de Forenede Stater et stort Hestehold (omtrent samme Forholdstal, som det russiske). Ogsaa her skulle vi anføre nogle af de største absolute Tal. Der taltes i

Rusland	18	Mill. Heste.
Forenede Stater	11	—
Tyskland	3 $\frac{1}{2}$	—
Østrig-Ungarn	3 $\frac{1}{2}$	—
Frankrig	3	—
Storbritannien og Irland	2	—
Australien	1 $\frac{1}{5}$	—

Selv i et saa stort Land som Italien tælles ikke engang det dobbelte Antal af Danmarks Heste (nemlig i 1876 knap 660,000 Heste, o: kun 2 à 3 pr. 100 Mskr.; dertil kommer saa ganske vist et lige saa stort Antal Æsler og noget over $\frac{1}{4}$ Mill. Muldyr). Ogsaa i andre sydevropæiske Lande er Hesteholdet meget ringe. Og i et saa tætbeholdt Land som Belgien tælles langt færre Heste end hos os (i 1880 272,000 Heste, o: kun 5 Heste pr. 100 Mskr.) I Sverig taltes 1881 knap $\frac{1}{2}$ Mill. (c. 10 pr. 100 Mskr.); i Norge 1875 152,000 (8 à 9 pr. 100 Mskr.), men saa desforuden i de nordlige Amter, hvor Hesteholdet er særligt ringe, paa det Nærmeste 100,000 Rensdyr.

I Danmark er Hesteholdet siden 1838 i ethvert Fald sammenholdt med Befolkningstilvæksten aftaget; den absolute Forøgelse er højst ringe; paa Øerne har

der, endog absolut taget, været en Nedgang. Forøvrigt have Bevægelserne været noget uregelmæssige: mellem de to sidste Tællinger Nedgang, mellem 1871 og 1875 derimod Tilvæxt, — maaske for at dække den ved Krigen 1870—71 forårsagede stærke Nedgang.

Om Dyrenes Alder og Kjøen oplystes ved Kreaturtællingen i 1881 Følgende (i afrundede Tal):

18,000	Tyre	over	2 Aar.
95,000	Stude	—	—
899,000	Køer	—	—
459,000	Ungkvæg	under	—
62,000	Vædere	over	1 Aar.
122,000	Beder	—	—
741,000	Faar	—	—
623,000	—	under	—
2,900	Orner	over	1 Aar.
58,000	Svin	—	—
467,000	—	under	—
4,000	Hingste	over	2 Aar.
41,000	Vallaker	2—6	—
37,000	—	6—11	—
41,000	—	over 11	—
48,000	Hopper	2—6	—
54,000	—	6—11	—
71,000	—	over 11	—
52,000	Føl og Plage	under 2	—

I Aaret 1880 fødtes: 800,000 Kalve, 813,000 Lam (deraf næsten $\frac{2}{3}$ i Jylland), 728,000 Grise (deraf adskilligt over $\frac{1}{2}$ paa Øerne) og 26,000 Føl.

Om Handyrenes Raceforhold oplystes: 990 Tyre af engelsk korthornet Race, 3,300 Angler-Tyre, 13,000 Tyre af Landracen. — 344 Vædere af Merinos og andre spanske finuldede Racer; 8,500 Vædere af Dishley o. a. languldede Racer; 2,500 Vædere af Southdown o. a. kortuldede; 49,000 Vædere af Landracen. — 66 Fuldblods-Hingste, 245 Halvblods; 3,400 Hingste af Landracen. — Desforuden nogle faa Handyr af diverse Racer. De kostbarere Racer især paa Øerne.

Om Kreaturerens Vægt giver den officielle danske Statistik ingen Oplysning. Derimod indhentedes Oplysning herom ved Kreaturtællingen i det tyske Rige i 1883. Deraf fremgik, at den gennemsnitlige Levendevægt var

	i Preussen.	i Bayern.
Kalve under 6 Uger.....	100	100 Pd.
— 6 Uger—6 Maaneder.	198	178 —
Ungkvæg $\frac{1}{2}$ Aar—2 Aar...	436	384 —
Tyre og Stude over 2 Aar..	968	920 —
Køer.....	784	692 —
Svin over 1 Aar.....	238	196 —

Vi anføre disse Tal, der kunne give nogle Vink, men fra hvilke der naturligvis ikke uden Videre kan sluttes til Forholdene i andre Lande.

Ligesaa lidt tør man fra Kreaturerne Værdi i et Land drage Slutninger til deres Værdi i andre Lande; dertil ere Forholdene paa de forskjellige Steder altfor forskjellige. Imidlertid skulle vi ogsaa her eksempelvis nævne, hvilke Gjennemsnitsværdier for de forskjellige Kreatursorter, der oplystes ved Kreaturtællingerne i Preussen og Bayern i 1883:

	Gjennemsnitsværdi i Mark.	
	i Preussen.	i Bayern.
Heste.....	465	447
Horokvæg.....	195	185
Faar.....	15	18
Svin.....	54	48

Som sagt: der mangler Garanti for, at disse Gjennemsnitstal passe paa danske Forhold; vilde man aligevel med dem som Udgangspunkt beregne den danske Kreaturstyrkes Værdi, vilde de preussiske Værdier give c. 445 Mill. Kr., de bayerske c. 430 Mill. Kr. som den danske Kreaturstyrkes Værdi, — en Sum, der meget nøje stemmer med, hvad der andetsteds er kommet frem om vor Kreaturstyrkes Værdi. — Disse 430 eller 440 Mill. Kr. give pr. Indb. en Gjennemsnitssum af c. 220 Kr., hvilket er et anseligt Tal i Sammenligning med andre Lande (i Preussen er Gjennemsnitstallet kun netop det Halve, 110 Kr. pr. Individ, i Bayern kun 135 Kr. pr. Individ).

6.

Danmarks Ind- og Udførsel af Landbrugsprodukter.

Er Frembringelsen af Landbrugsprodukter den vigtigste Del af Samfundets frembringende Virksomhed,

saa er ogsaa Handelen med Landbrugsprodukter ubestrideligt langt den vigtigste Del af den omsættende Virksomhed. Og denne Handel er voxet frem efter langt større Dimensioner end hin Produktion. Thi ogsaa i tidligere Tider stillede Befolkningen store Fordringer til Landbrugsproduktionen (— og relativt taget endog endnu større end de, der nu stilles); og implicerer end den større Befolkning og de enkelte Individets rigeligere Forsyning en Udvidelse af Produktionen, saa har dog Kommunikationsvæsenets overraskende Udvikling medført, at den internationale Landbrugsprodukthandel er voxet op i en endnu langt stærkere Grad. Denne internationale Handel spillede for endog blot faa Generationer siden kun en beskeden Rolle, og de enkelte Lande vare for Størstedelen henviste til selv at frembringe de Landbrugsprodukter, særligt Fødemidler, som Befolkningen krævede for at kunne subsistere; men efterat vi have faaet Samfærdselsmidler, der gjøre det muligt billigt og hurtigt at føre Næringsmidlerne fra et Sted til et andet, selv fjerntliggende, ere de enkelte Lande blevne i høj Grad uafhængige af deres egen Landbrugsproduktion: Befolkningen i det enkelte Land kan, modsat hvad tidligere var Tilfældet, voxe, endog voxe stærkt, uden at Produktionen af Brødstoffer og Kjød og de andre Fødemidler derfor behøver at voxe i det paagjældende Land, og faktisk have, takket være Transportvæsenets Udvikling, Forholdene i Evropa udviklet sig saaledes, at de fleste Stater, der tidligere maatte brødføde sig selv, nu fra fjerne Egne hente store Masser af Fødemidler for at skaffe deres Befolkninger de uundværligste Subsistensmidler.

For Danmark stiller Forholdet sig nu saaledes, at vi ganske vist, ligesom de fleste andre europæiske Lande, i større Omfang end tidligere optræde som Kjøbere af udenlandske Landbrugsprodukter, men vi ere dog fremdeles ganske overvejende Sælgere af denne Art Produkter. I de ti Aar, for hvilke det statistiske Bureau har beregnet Ind- og Udførselsværdierne pr. Kalenderaar, nemlig 1874 til 1883, købte vi i Udlandet af levende Kreaturer, Fedevarer og Korn samt Kornvarer for resp. 27, 21, 28, 40, 34, 30, 41, 40, 38 og 54 Mill. Kr. (medens Totalindførsels Værdi var resp. 233, 228, 229, 225, 190, 199, 227, 245, 253 og 288 Mill. Kr.) Men vi solgte til Udlandet af de

samme Landbrugs-Varer i nævnte ti Aar resp. for 135, 128, 137, 119, 116, 120, 149, 132, 133 og 142 Mill. Kr. Disse Udførselstal repræsenterer omtrent tre Fjerdedele af vor samlede Udførsel (der i de ti Aar havde en Værdi af resp. 180, 172, 181, 164, 153, 158, 197, 184, 188 og 200 Mill. Kr.), medens hine Indførselstal i de tre førstnævnte Aar kun repræsenterede omtrent en Tiendedel, i de syv sidste Aar dog en betydeligt større Brøk, nemlig mellem en Syvende- og en Femtedel af vor samlede Indførsel. Man faar ved disse, ganske vist kun faa, Tal Indtrykket af en stigende Indførsel, og en temmelig konstant Udførsel: Aarene med den ringeste Landbrugsproduktudførsel (1877, 1878 og 1879) ere ogsaa de Aar, da vor Udførsel overhovedet havde den laveste Værdi, og *vice versa*, hvad jo er ganske naturligt, naar Udførselen af Landbrugsprodukter i overvejende Grad behersker vor Udførsel overhovedet (jfr. »Statistiske Résumés« II.).

Men da nu Kategorien »Levende Kreaturer, Fedevarer og Korn samt Kornvarer« er sammensat af saa forskjelligtartede Ind- og Udførselsartikler, give de nysangførte Totaltal kun en lidet fyldestgørende Forestilling om Bevægelserne i vor Ind- og Udførsel af Landbrugsartikler, og en mere speciel Betragtning af de enkelte Artikler bliver nødvendig.

Naar vi udskille de fire Hovedgrupper af de Landbrugsprodukter, der for os spille større Rolle, se vi da i de ti Aar følgende Ind- og Udførselsværdier;

	Levende Kreaturer		Fedevarer		Uformalet Korn		Mel og Gryn	
	Indf.	Udf.	Indf.	Udf.	Indf.	Udf.	Indf.	Udf.
	Mill.Kr.	Mill.Kr.	Mill.Kr.	Mill.Kr.	Mill.Kr.	Mill.Kr.	Mill.Kr.	Mill.Kr.
1874..	7	46	7	46	12	30	$\frac{1}{2}$	12
75..	5	45	6	40	9	31	$\frac{1}{2}$	13
76..	5	45	10	42	12	31	$\frac{1}{2}$	19
77..	4	49	10	32	25	17	$\frac{3}{4}$	21
78..	5	46	8	26	20	29	1	15
79..	5	47	8	24	16	35	$\frac{3}{4}$	14
80..	6	57	13	34	21	41	$\frac{3}{4}$	17
81..	3	53	14	33	23	31	$\frac{3}{4}$	14
82..	4	62	12	40	21	18	1	13
83..	8	67	14	48	30	13	1	14

De fleste af disse Talrækker udvise store Uregelmæssigheder, store Spring frem eller tilbage, — og disse

Uregelmæssigheder ere netop karakteristiske for Landbrugsprodukt-handelen; ved at tage Gjennemsnittet af hele Tiaarsperioden eller af de to Femaarsperioder udsætter man sig let for at komme til at give denne Handel Udseendet af en Regelmæssighed, som den faktisk ikke har. — Enkelte af Talrækkerne udvise dog nogen Stædighed i Gangen. Dette gjælder navnlig om Udførslen af levende Kreaturer, der i de ti Aar har været i øjensynlig Fremgang. Ejheller kan det vel nægtes, at Udførslen af uformalet Korn viser en nedadgaaende Tendens; men Bevægelserne her ere dog saa springende, at man bør være varsom med at uddrage Slutninger af denne Talrække. Udførslen af Mel og Gryn har bevæget sig noget frem og tilbage, uden at der i disse ti Aar kan tales om udpræget Tendens i den ene eller den anden Retning. Hvad endelig Udførslen af Fedevarer angaar udmærke Tiaarets første tre og sidste to Aar sig ved meget høje Tal, de mellem-liggende Aar ved forholdsvis lavere Tal. — Hvad Indførselstallene angaar have de for Fedevarers og uformalt Kornets Vedkommende aabenbart stigende Tendenser.

Trække vi Indførslen fra Udførslen for at faa Overskudsudførslen, bemærke vi Følgende: Overskudsudførslen af Mel og Gryn falder paa lidt nær sammen med den Udførsel, vi ovenfor noterede, eftersom Indførslen af disse Varer kun er meget ringe. Indførslen af levende Kreaturer er ved Siden af Udførslen heraf heller ikke særdeles stor, og her se vi da den aarlige Overskudsudførsel hæve sig fra omtrent 40 Mill. Kr. i Halvfjerdserne til 50 à 60 Mill. Kr. i Firserne. Den aarlige Overskudsudførsel af Fedevarer havde i 1874—76 en Værdi mellem 30 og 40 Mill. Kr., i 1877—81 kun omtrent 20 Mill. Kr. noget over eller under, i 1882 derefter atter henved 30 Mill. Kr. og i 1883 endelig 34 Mill. Kr., som i 1875. Ere disse Svingninger i Fedevarernes Overskudsudførselsværdier end betydelige, idet Minimums-Overskudsudførslen (i 1879) havde en Værdi af 16 Mill. Kr., Maximums-Overskudet (i 1874) derimod 39 Mill. Kr., ere Svingninger for Kornets Vedkommende dog langt større: i 1875 havde Overskudsudførslen af Korn en Værdi af 22 Mill. Kr., i 1883 var der endog en Overskudsindførsel til en Værdi af 17 Mill. Kr. Alene i disse ti Aar var altsaa Differencen mellem Maximum

og Minimum for Kornets Vedkommende 39 Mill. Kr. (for Fedevarernes derimod 23 Mill. Kr.). De sidste tre Aar, 1881—83, vare kun meget daarlige Kornudførselsaar, idet Overskudsudførselens Værdi henholdsvis var 8 Mill. Kr., ÷ 3 Mill. Kr. og tilsidst endog ÷ 17 Mill. Kr. Men 1877 havde ogsaa været et meget daarligt Aar (÷ 8 Mill. Kr.), og det efterfulgtes i 1879 og 1880 dog af ganske gode. Bevægelserne i de ti Aar ere aabenbart for usikre, til at der kan bygges noget videre paa dem. Derimod synes man, som tidligere paavist i Nationaløkonomisk Tidsskrift*), af Sammenligninger, det strække over et længere Tidsrum, at maatte uddrage den Slutning, at Danmark laver sig til til at følge andre evropæiske Landes Exempel deri, at det i en ikke fjern Tid rimeligvis vil have ophørt at være et kornudførende Land. Om der saa gennem en Stigning af Overskudsudførslen af de andre Landbrugsprodukter vil ydes en tilstrækkelig Erstatning, turde være tvivlsomt nok. Det er i og for sig ikke rimeligt, at f. Ex. Udførslen af levende Kreaturer i den resterende Del af Aarhundredet vil stige saa betydeligt, som den er stegen i Halvfjerdserne og Firserne. — Naar vi endelig betragte det uformalede Korn under Et med Mel og Gryn, viser det sidste Aar, 1883, sig at være det sletteste, vi nogensinde have haft, idet Overskudsudførselens Værdi for nævnte Varer da var ÷ 4 Mill. Kr.; de tre foregaaende Aar havde været ualmindelig slette (i 1880, 1881 og 1882 resp. 16, 11 og 9 Mill. Kr. som Værdi af Overskudsudførslen), men saa ringe, som det derefter følgende 1883 var de dog ikke. Altsaa: i 1883, da vor Overskudsudførsel af levende Kreaturer og Fedekvæg var naaet højere op end nogensinde tidligere, stillede omvendt vor Kornhandel sig saa slet som ingensinde tidligere. Men naar vi lidt længere fremme komme til at betragte de omsatte Kvantiteter, turde det vise sig, at vi i 1884 gik endnu et Skridt ned ad Bakken.

Naar, som ovenfor vist, Værdien af Udførslen af levende Kreaturer indtager en fremragende Plads, saa skyldes dette ganske overvejende Udførslen af Hornkvæg, hvis Værdi i 1883 var 29 Mill. Kr., og af Svin

*) Prof. Scharlings Artikel «hvortlænge vil Danmark kunne forblive et kornudførende Land»? Nationaløk. Tidsskrift, 1883.

og Grise, hvis Værdi var 26 Mill. Kr. Begge disse Tal, men især det sidste, ere meget betydeligt større end de foregaaende Aars. Udførslen af Heste havde i 1883 en Værdi af 8 Mill. Kr., og af Faar en Værdi af 4 Mill. Kr. Af den ovennævnte Indførselsværdi falder Størstedelen paa Hornkvæg og Heste.

Blandt Fedevarer havde i 1883 Smør-Udførslen en Værdi af 33 Mill. Kr., Flæsk- og Skinke-Udførslen 9 Mill. Kr., Æg-Udførslen $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Af Indførselsværdien faldt i 1883 Halvdelen, henved 7 Mill. Kr., paa Smør-Indførslen, $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. paa Indførsel af Flæsk og Skinker, 1 Mill. Kr. paa Indførsel af Kjød og Polser (kun lidt mindre end Udførselsværdien) og $3\frac{1}{4}$ Mill. Kr. paa Indførslen af Fedt og Ister (hvilket er en to Gange større Værdi end den Værdi, som Udførslen af disse Varer figurerer med).

Blandt Kornsorterne er Byg vort vigtigste Export-Korn; men i 1883 var Udførselsværdien for Byg exceptionelt lav, kun 6 Mill. Kr., medens den i de nærmest foregaaende var 10, 15 ja 20 Mill. Kr. Det var hovedsagelig denne ringe Bygexport, der foraarsagede, at Værdien af vor hele Kornexport blev saa enestaaende ringe i 1883. Men de andre virkede dog med: af Rug udførtes kun for lidt over 2 Mill. Kr. (men i 1880 og 1881 for 10 Mill. Kr.), af Hvede kun for $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. og af Havre kun for $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Alle disse Exportværdier var saa smaa, at det samlede Resultat kun blev saa tarveligt som ovenfor anført. Naar derimod Indførselsværdien endog var betydeligt mere end to Gange større end Udførselsværdien, saa kom af Indførselsværdiens 30 Mill. Kr. de $12\frac{1}{2}$ Mill. fra Hvedeindførslen, over 6 Mill. Kr. fra Rug-Indførslen, $5\frac{1}{2}$ Mill. Kr. fra Majs-Indførslen, $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. fra Havreindførslen og $2\frac{1}{4}$ Mill. Kr. fra Bygindførslen.

Udførslen af Mel og Gryn bestaar næsten udelukkende i Hvedemels-Udførsel; i 1883 var dennes Værdi $11\frac{1}{2}$ Mill. Kr., medens Udførslen af Rugmel havde en Værdi af henved 2 Mill. Kr.

Hidtil have vi kun holdt os til Værdierne. Vi skulle nu anføre nogle Tal vedrørende de ind- og udførte Mængder. Medens Værdiberegningerne i det i Maj 1885 udkomne handelsstatistiske Tabelværk ikke gaa længere end til 1883, kan man af Bureauets Kvartalsberetninger for 1884 sammenregne, hvilke Mængder der ind- og udførtes i dette Aar.

Af Heste have vi i de sidste fire Aar (1881—84) udført lidt over eller lidt under 10,000 Stkr., medens Indførselen bevægede sig mellem 4- og henved 7000 Stk. Af Hornkvæg udførte vi 100,000 Stk., dog saaledes at Udførslen i de sidste tre Aar var adskilligt højere, i 1882 nemlig 107,000, i 1883 137,000 og i 1884 117,000 Stkr., i de foregaaende Aar derimod under det ovennævnte runde Tal. Indførslen var baade i 1883 og i 1884 noget over 20,000 Stkr. Af Faar udførtes i de tre sidste Aar omtrent 100,000 Stkr. (og indførtes noget over 20,000), og dette var en betydeligt større Udførsel end i de foregaaende Aar. Og særdeles anselig var ogsaa Udførslen af Svin, der i 1883 og 1884 var voxet op til resp. 375,000 og 334,000 Stkr., medens det udførte Stykketal fra 1877—1882 kun bevægede sig fra c. 200,000 til 277,000 og tidligere var betydeligt lavere. Indførselstallet var i 1884 over 40,000, i 1883 23,000, og tidligere betydeligt lavere.

Smør-Udførslen androg i 1884 og i 1883 omtrent 34 Mill. Pd., i 1882 henved 29 Mill., i de nærmest foregaaende Aar omtrent 25 Mill. Pd. Indførselens Vægt var 6, 7 à 8 Mill. Pd. Af Flæsk og Skinker udførtes i 1884 over 30 Mill., i 1883 21 Mill., i de foregaaende Aar kun 10 à 12 Mill. Pd., saa at Fremgangen her altsaa har været særdeles stor. Indførslen var i 1883 over 6 Mill., men i 1884 kun 3 Mill. Pd. Af Kjød og Pølser er der i de senere Aar udført omtrent en 3 Mill. Pd., og Indførslen har ikke været synderlig mindre. Æg-Udførslen hævdede sig efterhaanden til omtr. 2 Mill. Snese, gik i 1883 op imod 3 Mill., og i 1884 endnu videre, til 3½ Mill. Snese. Indførslen heraf er kun ubetydelig, hvorimod der af Fedt og Ister i de sidste to Aar indførtes 7 à 8 Mill. Pd., og kun udførtes omtrent det Halve af denne Vægt.

Af Byg udførtes der i de to gode Aar 1879 og 1880 resp. 261 og 246 Mill. Pd; derefter fulgte de to middelmaadige Aar 1881 og 1882 med resp. 191 og 145 Mill. Pd; og saa kom det daarlige Aar 1883 med kun 94 Mill., og det endnu jammerligere 1884 med endog kun 65 Mill. Pd. Og medens Udførslen faldt i en saa overordenlig Grad bevægede Indførslen sig omvendt op fra 8, 9 og 4 Mill. Pd. resp. i 1879, 1880 og 1881 til 12, 35 og 44 Mill. Pd. i 1882, 1883 og 1884. Dette var et yderligt slet Resultat; — dog levedes der selv i 1884 et lille Overskud til Udførsel. Men af Rug,

som man dog tidligere plejede at kunne gjøre Regning paa som Exportkorn, maatte der indføres langt mere, end der kunde udføres: Rug-Udførslen faldt fra c. 120 Mill. Pd. i 1880 og i 1881 til 45 Mill. i 1882, 36 Mill. i 1883 og 29 Mill. Pd. i 1884, medens Indførslen i de to sidste Aar naaede op over 100 Mill. Pd., saa at altsaa denne Kornsort i 1883 og 1884 i høj Grad har været Importkorn. Men det samme gjælder om Havre, der dog ogsaa tidligere ydede os et Overskud til Udførsel: Havre-Udførslen stillede sig i de sidste sex Aar saaledes, at der udførtes henholdsvis 100, 40, 25, 12, 27 og $2\frac{1}{2}$ Mill. Pd. Var denne Udførsel betænkeligt stærkt aftagende, saa var Indførslen betænkeligt stigende: i de sex Aar 1879—84 indførtes henholdsvis 6, 12, 21, 36, 44 og 67 Mill. Pd., saa at Import-Overskudet i de sidste Aar har været overordentligt. Af Hvede udførte vi i 1883 og i 1884 henholdsvis lidt under og noget over 30 Mill. Pd., hvilket ogsaa er mindre end den sædvanlige Udførsel. Indførslen hævede sig fra 50—60 Mill. i 1879—80 til 112, 125, 146 og 134 Mill. Pd. i 1881—84. Majs begyndte først i Begyndelsen af Halvfjerdserne at spille nogen Rolle for os; men i Femaaret 1879—83 indførte vi paa det Nærmeste 100 Mill. Pd. i aarligt Gjennemsnit, saaledes at Maximums-Indførslen naaedes i 1880 med 171 Mill., medens omvendt 1882 kun havde en Indførsel paa 40 Mill. Pd. I 1883 indførtes 95 Mill. og i 1884 89 Mill. Pd. Udførslen var i Almindelighed ringe, gjennemsnitligt i 1879—83 knap 10 Mill. Pd., med betydelige Svingninger op og ned; i 1884 udførtes 17 Mill. Pd., forholdsvis meget.

Lægge vi nu til de ovennævnte Kornsorter vor Ud- og Indførsel af Boghvede, Malt, Bælgfrugter og andet Korn — Altsammen af ringere Betydning —, faa vi følgende mærkelige Resultat: af uformalet Korn indførte vi de sex Aar 1879—84 henholdsvis 245, 325, 292, 284, 439 og 453 Mill. Pd. Og vi udførte deraf: 470, 511, 385, 248, 197 og 151 Mill. Pd.

I Aaret 1884 kunde vi ikke engang søge nogen Trøst hos det formalede Korn, thi Udførslen deraf gik ned til 98 Mill. Pd. medens c. 120 Mill. Pd. var den sædvanlige Udførsel i de foregaaende Aar. Omvendt gik Indførslen op til over 12 Mill. Pd., det Dobbelte af hvad der tidligere var det sædvanlige.